

Teema: Copa-Cogeca otsetoetuste ja rohestamise töörühma ning Komisjoni ÜPT ja rohestamise CDG (ekspertrühma) koosolekud

Toimumisaeg ja koht: 04.- 05. oktoober 2018, Copa-Cogeca ja DG AGRI

Aruande koostas: Kerli Ats, Eestimaa Talupidajate Keskliidu juhatuse liige

Copa-Cogeca ÜPT ja rohestamise töörühma istung 04.10.2018

1. Infovahetus erakordselt kuivast ja kuumast ilmast tingitud põllumajandustootjate probleemide ning rohestamise tingimuste erandite täimiseks.

Lühidalt kirjeldati olukorda, mis oli tekkinud kuivast ja kuumast suvest Põhja-Euroopas. Kokkuvõtteks tõdeti, et olukord on õppetunniks tulevikus, kuna eeldatavasti oleme ka tulevikus silmitsi keeruliste ilmastikuoludega. Oluline oli poliitikute reaktsiooni aeg erandite tegemise osas. Komisjonile tuleks teha ettepanek rakendamiste tähtaegade lühendamise osas. Luua tuleks võimalused otsetoetuste varasemateks väljamaksmisteks. Märgitakse, et kahes osas otsetoetuste väljamaksmine ei lahenda olukorda, kui teine osamakse lükkub liialt kaugesse tulevikku. Kindlasti oleks vaja neid teemasid käsitleda tuleviku ÜPP aruteludel ning märgitakse, et vajalik oleks luua seaduslik alus kuidas oleks võimalik kiiremini reageerida põua korral.

2. Tuleviku ÜPP

a. Copa-Cogeca tuleviku ÜPP positsioonipaber

Copa-Cogeca on esitanud EP-le ÜPP määruse parandusettepanekud. Koosolekul parandusettepanekuid ei tutvustatud. Edastatud parandusettepanekud edastati töörühma liikmetele e-posti teel peale koosoleku toimumist.

b. Õigusloomeprotsessi ajakava ülevaade

Anti ülevaade õigusloomeprotsessi ajakavast. Alljärgnevalt prognoositud kalender EP protseduuridest:

19. oktoober 2018 – huvirühmadel parandusettepanekute esitamise tähtaeg

03. detsember 2018 – valmis peaks olema rapordi eelnõu. Enne jõuluvahetusega rapordi tutvustamised

Jaanuar – veebruar 2019 – kompromissmuudatusettepanekud

18. märtsil 2019 – COMAGRI-s toimub hääletus

15. aprill 2019 – hääletus EP täiskogul

c. Arvamuste vahetus ÜPP strateegia kavade kohta, täpsemalt nn "roheline arhitektuur" ja ökokavad

Copa-Cogeca ei toeta nn lagede seadmist. Uue nn "roheline arhitektuuri" probleemiks märgiti, et LR tekib paindlikus otsustada süsteemi rakendamise osas, kuna sellise ühtse süsteemi puudumine LR ei aita kaasa ühtsel EL turul põllumajandustootjatele ühtsete tingimuste loomisel. Peeti oluliseks, et kõik mis on ÜPP strateegiakavas märgitud peab olema mõõdetav. Lisaks arutati teemal, et põllumajandustootjatel on suuremad kohustused keskkonnanõuete täitmisel, kuid ÜPP rahastus väheneb. Selles osas tuntakse väga suurt muret.

3. Ettevalmistused Komisjoni ÜPT ja rohestamise CDG (ekspertrühma) istungiks

Päevakavapunktis tutvustati järgmisel päeval toimuval DG-AGRI istungil päevakavas olevad punktid. Mainiti, et oluline on hetkel seista põllumajandustootjate huvide eest, mis on seotud keskkonnateemadega ning keskkonnaorganisatsioonidega tuleks teha koostööd.

4. Arvamuste vahetus Omnibus-määruse rakendamise osas

Lühidalt adresseeriti teemasid, mis on seotud Omnibus-määrusega:

- Aktiivne põllumajandustootja;
- Taimekaitsevahendite kasutamise keeld ökoaladel;
- Ökoalade täiendavate nõuete rakendamine;
- Püsirohuma;
- Riskijuhtimise meetmete rakendamine.

Komisjoni ÜPT ja rohestamise CDG (ekspertrühma) istung 5.10.2018.a.

1. Kinnitati koosoleku päevakord ja eelmise koosoleku raport.

2. Ülevaade esialgselt ÜPP strateegiakava ülesehituse mudelist – Gaele Marion, DG AGRI

Ettekandega anti esialgne ülevaade, et millise ülesehitusega on ÜPP strateegiakavad. Tutvustati ÜPP strateegiakavade rolli uue valitsemise keskmes:

EL hindab ja kinnitab kavasid ning jälgib edusamme;

- i. EL raamistiku määratlus (ÜPP 9 eesmärki, rakendamise jälgimine, sekkumisloogika)
- ii. LR ÜPP strateegiakavade loomine (vajaduste määramine, sekkumisloogikate ja kvantitatiivsete eesmärkide kohandamine, vastutus rakendamise ees)
- iii. Kohaliku olude arvestamine rakendamisel (põllumajandusettevõtjate majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnanäitajate parandamiseks)
- iv. Iga-aastane ja mitmeaastane seire (EL ja LR) (Aastaruanne poliitika rakendamise tulemuslikkuse kohta)

* Riiklike juhtimisstruktuuride stabiilsus (makseasutused, sertifitseerimisasutused ja põllumajanduskruntide haldamise süsteemid)

ÜPP 9 eesmärgi ja peamised poliitilised põhimõtted:

1. Tagada õiglane sissetulek
2. Suurendada konkurentsivõimet
3. Jõu tasakaalustamine toidutarneahelas
4. Kliimamuutus
5. Keskkonnakaitse
6. Maastiku ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamine
7. Põlvkondade vahetuse toetamine
8. Elujõuline maapiirkond
9. Toidukvaliteedi ja tervise kaitse

Teaduse ja innovatsiooni olulisus, lihtsustamine (halduskoormuse vähendamine), tulemuspõhine süsteem (poliitiliste tulemuste tagamine), eesmärgipärane/ sihtotstarbelisem kasutamine (paremad reeglid võttes arvesse kohalikud olud), tugevate ühiste elementide hoidmine (võrdsed võimalused, täiustatud ambitsioonid).

ÜPP strateegiakava sisu koosneb 8 peatükist ja lisadest.

1. Strateegiline avaldus

- LR põhieesmärgid ja sekkumisloogikad (narratiivi võib koostada ÜPP kolme peamise eesmärgi ümber)
- Kuidas tagatakse lihtsustamine ja halduskoormuse vähendamine lõplikele kasusaajatele

2. Vajaduste ja sekkumisloogikate hindamine (vajaduspõhine plaan)

Teostatakse arvestades 9 ÜPP eesmärki, st 9 alapeatükki.

Koosneb:

- Kokkuvõtte SWOT analüüsist;
- Vajaduste välja selgitamine, prioriteetide järjestamine;
- Sekkumisloogikate valimine;
- Eesmärgid, konkreetset tulemusnäitajad ja nendega seotud vahe-eesmärgid;
- Rahaliste vahendite eraldamine ja põhjendamine;

3. Strateegia kokkusobivus

- Ülevaade sidus- ja integreeritud lähenemisviisist riskijuhtimisele;
- Keskkonna- ja kliimaarhitektuuri ülevaade;
 - o Ülevaade tingimuslikkuse üldisest panusest;
 - o Tingimuslikkuse ja sekkumisloogikate lähtepunkt ning vastastikune täiendamine;
 - o Selgitus kuidas plaanitakse saavutada keskkonna ja kliimaga seotud eesmärgid;
 - o Kuidas panustatakse pikaajalistesse riiklikesse eesmärkidesse.
- Ülevaade sektoripõhistest sekkumisloogikatest;

4. Sekkumisloogikate ühised elemendid

- Mõisted ja miinimumnõuded
 - o Põllumajandustegevus
 - o Põllumajandusala(maa)
 - o Abikõlblikud hektarid
 - o Tegevpõllumajandustootja
 - o Noor põllumajandustootja
 - o Minimaalne abikõlblik pindala
- Tingimuslikkus
- Otsetoetusega seotud elemendid
 - o Toetusõiguste väärtus ja reservi toimimine
 - o Otsetoetuste vähendamine
- Tehniline abi
- ÜPP võrgustik
- EAFRD ja teiste EL maapiirkondade arengu fondide koordineerimine, piiritlemine ja vastastikune täiendavus.

5. Sekkumisloogikate kirjeldus

- Sekkumisloogika disainimise ja nõuete kirjeldus
- Asjakohased baasnõuded (nt. Nõuetele vastavus jne)
- Abikõlblikkuse tingimused
- Toetuse kavandatud ühiku suurused (nt toetusmäärad, arvutusmeetodid) ja põhjendus (nt lühike seletus selle kohta, miks need sobivad sihteesmärkide saavutamiseks ja kuidas on seotud lähteolukorraga)

6. Eesmärgid ja finantsplaanid

- Iga-aastased tulemusnäitajad
- Finantstabelid

7. Juhtimis- ja koordineerimissüsteemid

- Juhtimis ja koordineerimisasutused
- o Makseasutused, sertifitseerimisasutus, seirekomisjon jne.
- o AKIS (Põllumajanduse teadmise- ja innovatsioonisüsteemid) koordineerivad asutused, sh põllumajandustootjate nõuanne;
- Seire ja aruandluse struktuuri kirjeldus
- Teave piirkonna seire ja kontrolli süsteemi kohta, sh karistused

8. Kaasajastamine ja lihtsustamine

Kaasajastamine:

- SWOT analüüsist lähtudes teadmiste uuendamise, innovatsiooni ja digitaliseerimise

soodustamiseks valdkonnaeesmärkide kaardistamine (lähtuvalt SWOT analüüsist).

- AKIS'e üldine organisatsiooniline ülesehitus
- Pakutavate põllumajandusettevõtete nõustamisteenuse kirjeldus
- Kirjeldus kuidas nõuandesüsteem ja teadus- ja ÜPP võrgustikud koos töötavad koos AKIS-ga ning kuidas pakutakse nõuannet ja innovatsiooni toetavaid teenuseid.
- Digiteerimisstrateegia ning tehnoloogia ja andmepõhiste lahenduste kasutamine.

Lihtsustamine: lõplike kasusaajate halduskoormuse lihtsustamine ja vähendamine.

ÜPP strateegia kava lisaks on eelhindamine ja strateegiline keskkonnamõtjude hindamine, SWTO analüüs, partneritega konsulteerimine, täiendav riiklik rahastamine.

3. ÜPP 2020 Eesmärgid ja näitajad – Mike Mackenzie, DG AGRI

Ettekanne oli üles ehitatud käsitledes eelmises päevakava punktis käsitletud 9 peamist tuleviku ÜPP eesmärki. Kirjeldati üldist eesmärki, mis on parandada veelgi põllumajanduse toidu ja maa-piirkondade säästvat arengut. Edendada arukat, vastupidavamalt ja mitmekesisest põllumajandus-sektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse. Oluline on toetada keskkonnakaitset ja kliimameetmeid, aidata kaasa EL-i keskkonna- ja kliimaga seotud eesmärkidele. Lisaks peab tugedama maa-piirkondade sotsiaalmajanduslikku struktuuri. Horisontaalsed eesmärgid, mille eesmärk on põllumajanduse kaasajastamise soodustades innovatsiooni, teadust ja digitaliseerimist. Ettekandes toodi lisaks näide, kuidas läbi ÜPP strateegiakava peaks toetama ühe kindla eesmärgi täitmist, sh kuidas see eesmärgi täitmine on seotud I ja II sambaga.

4. Tuleviku ÜPP roheline arhitektuur ja ÜPT – Aymeric Berling/ Emmanuel Petel, DG AGRI

Ettekande alguses tutvustati ÜPP strateegiakava põhimõtet, mis on punktis 3. pikemalt selgitatud. Kirjeldati lühidalt EL-i ja LR uut partnerlust. Rõhutati tuleviku ÜPP ühte olulist eesmärki, mis on kliima ja keskkonnahoid. Tulevikus on nn üks ÜPP lähenemisviis, kus kõik ÜPP strateegiakavade elemendid peaks koos toimima selliselt, et saavutatakse üldised ÜPP eesmärgid. Liikmesriikidel on seaduslik kohustus suurendada ambitsioonikust keskkonnale ja kliimale võrreldes praeguse perioodiga. Mainiti, et tingimuslikkus ühendab nõuetele vastavust ja keskkonnasõbralikkust. Nimetati, et tuleviku ÜPP-I on parem nn "tööriistakomplekt", mis sisaldab I samba ökokavasid ja II samba vahendeid. LR on kohustus vähemalt 30% EAFRD eelarvest otseselt keskkonnale ja kliimamuutustele suunatud.

I samba ökokava: Tegemist oleks siis uue võimalusega kasutada I sammast, mis oleks suunatud kliimale ja keskkonnahoiule. Liikmesriikidel on kohustus lisada ÜPP strateegiakavasse, kuid põllumajandustootjatele on ökokavaga liitumine vabatahtlik. Liikmesriigid saavad paindlikult kujundada, kuid peavad jälgima üldiseid reegleid (topelt-rahastamine jne). Maksed kehtestatakse siis vastavalt otsetoetused ja kulude hüvitamine, saamata jäänud tulu. Ökokavad on pigem ühe-kui mitmeaastased. Mõeldud tegevpoolmeestele.

Copa-cogeca peamised positsioonid uue nn rohelise arhitektuuri kohta: Copa-Cogeca on seisukohal, et suurendatud tingimuslikkus väiksema eelarvega ei ole põllumajandustootjatele vastuvõetav. Uued meetmed ökokavades ei tohiks ohustada II sambas olevaid meetmeid, ökokavad peaksid olema stiimulipõhised ja põllumajandustootjatele kergesti kättesaadavad. Väiketootjad peaksid jääma vabastatud tingimuslikkuse nõuetest.

5. FaST (The Farm Sustainability Tool for Nutrients) toiteainete tööriist ja põllumajanduse nõuandesüsteem – Valentin Opfermann, DG Agri ja Catherine Lascuresses, Copa-Cogeca

FaST planeeritakse lisada heade põllumajanduse ja keskkonna tavade raamistikku eesmärgiga toetada nii põllumajandusettevõtete agronoomilist kui ka keskkonna tulemusi. Toitainete haldamise plaane toetab FaST tööriist, mida pakub LR põllumajandustootjatele. See tööriist toetab põllumajandustootjate otsuste tegemise toetust alates nn miinimum toitainete haldamise funktsioonidega. Ettekandes esitati demoversiooni, mida on võimalik leida lingilt <https://rebrand.ly/fast-demonstrator>

Ettekanne: Põllumajandustootjate nõuandesüsteem – head praktikad lirimaa näitel

Copa esindaja Catherine Lascuresses tegi ettekande, kus tutvustas lirimaa põllumajandustootjate nõuandesüsteemi Teagasc. Organisatsiooni 11 liikmelisest juhtkonnast on põllumajandustootjaid 5 ning ka organisatsiooni juht on põllumajandustootja. Eesmärk on pakkuda erapooletut nõuannet. Tegelevad teadmussiirdega, nõustavad põllumajandustootjaid, aitavad täita põllumajandustootjatel taotlusi jne.

6. AOB

Copa-Cogeca esindaja tõstatas päevakavasse punkti, kus soovis rääkida erakordselt kuivast ja kuumast suvest tekkinud keerulisest olukordadest enamasti Põhja-Euroopa põllumajandustootjatele.

Copa-Cogeca esindaja tänas KOM, et on võetud samme olukorra leevendamiseks. Siiski möönas, et otsused tulid põllumajandustootjatele veidi hilja. Ta tõstatas küsimuse, et kuidas oleks võimalik tulevikus selliste olukordade lahendamiseks tegevuste kiirendamine (bürokratia vähendamine). Lisaks mainis, et makseagentuuridel puudub täna võimekus maksta otsetoetuste ettemakseid. Selles osas kutsub üles teemat arutama. Lisaks sõnas, et lähitulevikus võib oodata nendes piirkondades söödapuudus. Tõstatas küsimusi, et kuidas saaks põllumehi aidata?

Komisjoni esindaja märkis, et volinik Phil Hogan tegeles selle küsimusega isiklikult. Lisaks ütles, et nemad lahendasid olukorda nii kiiresti kui seda oli võimalik tulenevalt seaduslikus raamis teha. Nentis, et tuleviku uue mudeli all peaks olema LR parem paindlikus kiiremini sellistes olukordades tegutseda.